

Ikt. sz.: NEB-42/19-5/2025.

NEB-12/2025. sz. ülés
(NEB-65/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Magyarországi Nemzetiségek Bizottságának**
2025. szeptember 22-én, hétfőn, 8 óra 02 perckor
az Országház Apponyi Albert gróf termében (főemelet 58.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>a) Dr. Juhász Imre, az alapvető jogok biztosának javasolt jelölt meghallgatása</i>	
<i>b) Dr. Gyeney Laura Zsuzsanna, az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesének javasolt jelölt meghallgatása</i>	5
<i>Az elnök tájékoztatója</i>	5
<i>Dr. Juhász Imre bevezetője</i>	6
<i>Dr. Gyeney Laura Zsuzsanna bevezetője</i>	10
<i>Kérdések, vélemények</i>	14
<i>Válaszok</i>	17
<i>Határozathozatalok</i>	19
<i>Egyebek</i>	20
<i>Az ülés berekesztése</i>	21

Napirendi javaslat

1. a) Dr. Juhász Imre, az alapvető jogok biztosának javasolt jelölt meghallgatása
 (Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 6. § (4) bekezdése alapján)
- b) Dr. Gyeney Laura Zsuzsanna, az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesének javasolt jelölt meghallgatása
 (Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 7. § (5) bekezdése alapján)
2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Ritter Imre nemzetiségi képviselő, a bizottság elnöke

Alexov Lyubomir szerb nemzetiségi szószóló, a bizottság alelnöke
 Kissné Köles Erika szlovén nemzetiségi szószóló, a bizottság alelnöke
 Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló, a bizottság alelnöke
 Akopjan Nikogosz örmény nemzetiségi szószóló
 Koranisz Laokratisz görög nemzetiségi szószóló
 Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló
 Paulik Antal szlovák nemzetiségi szószóló
 Dr. Rónayné Slaba Ewa Maria lengyel nemzetiségi szószóló
 Szolga József horvát nemzetiségi szószóló

Helyettesítési megbízást adott

Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló Szolga József horvát nemzetiségi szószólónak
 Grexa Liliána ukrán nemzetiségi szószóló Paulik Antal szlovák nemzetiségi szószólónak
 Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló Koranisz Laokratisz görög nemzetiségi szószólónak

A bizottság titkársága részéről

Schweighoffer Anita bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Juhász Imre, az alapvető jogok biztosának javasolt jelölt
 Dr. Gyeney Laura Zsuzsanna, az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesének javasolt jelölt

Megjelent

Dr. Szalayné Sándor Erzsébet biztoshelyettes

(Az ülés kezdetének időpontja: 8 óra 02 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása

RITTER IMRE nemzetiségi képviselő, a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Poštovane Dame i Gospodo! S poštovanjem i zadovoljstvom Vas pozdravljam na današnjoj sednici. Odbora za narodnosti u Mađarskoj.

Engedjék meg, hogy a szerb nyelvű köszöntés után magyarul is üdvözljem a bizottság megjelent tagjait. Jó napot kívánok. Hölgyeim és Uraim! A Magyarországi Nemzetiségek Bizottsága ülését megnyitom. Köszöntöm a megjelent szószólókat, munkatársainkat, a meghívottakat, a sajtó képviselőit és minden kedves érdeklődőt. Külön és nagy tisztelettel köszöntöm dr. Juhász Imrét, az alapvető jogok biztosjelöltjét, valamint dr. Gyeney Laura Zsuzsannát, a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes-jelöltet és munkatársait. Egyúttal szintén szeretettel üdvözlöm dr. Szalayné Sándor Erzsébet biztoshelyettes asszonyt és munkatársait a vendégeink között.

A jelenléti ív alapján megállapítom, hogy a bizottságból 9 fő bizottsági tag személyesen van jelen. Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló Koranisz Laocratisz görög nemzetiségi szószólót, Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló Szolga József horvát nemzetiségi szószólót, valamint Grexa Liliána ukrán nemzetiségi szószóló Paulik Antal szlovák nemzetiségi szószólót bízta meg helyettesítéssel. Így kilenc fő személyesen van jelen, hárman helyettesítéssel élnek; vagyis tizenkét szavazattal kezdjük meg a munkánkat.

Most soron következik a mai ülésén napirendjének megállapítása. A napirendet a meghívóval együtt kiküldtük, a bizottsági ülés kezdetéig módosítására irányuló kezdeményezés nem érkezett. Ha most sincs, akkor felteszem szavazásra. Aki az írásban kiküldött napirendi javaslattal egyetért, kérem, hogy kézfeltartással jelezze. (Szavazás.) Köszönöm. Tartózkodás, ellenszavazat nélkül, 12 egyhangú igen szavazattal a napirendet elfogadtuk.

a) Dr. Juhász Imre, az alapvető jogok biztosának javasolt jelölt meghallgatása

b) Dr. Gyeney Laura Zsuzsanna, az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesének javasolt jelölt meghallgatása

Az elnök tájékoztatója

Első napirendi pontunk dr. Juhász Imre, az alapvető jogok biztosának javasolt jelölt, valamint dr. Gyeney Laura Zsuzsanna, az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesének javasolt jelölt meghallgatása az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 6. § (4) bekezdése alapján, valamint a 7. § (5) bekezdése alapján. Köszöntöm ismét ülésünkön a jelölteket.

Tájékoztatásként el kívánom mondani a jelenlévőknek, hogy dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosának megbízatása 2025. szeptember 25-ével, dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet biztoshelyettes megbízatása pedig 2025. november 3-ával jár le. Dr. Sulyok Tamás köztársasági elnök az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés j) pontja, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 6. § (1) bekezdése alapján 2025. július 7-én kelt levelében azt javasolta az Országgyűlésnek, hogy dr. Juhász Imre urat az alapvető jogok biztosának válassza meg.

Dr. Kozma Ákos alapvető jogok biztosa, az alapvető jogok biztosáról szóló törvény 4. § (1) bekezdése, valamint a 7. § (1) bekezdése alapján 2025. szeptember 18-án kelt levelében arra tett javaslatot, hogy az Országgyűlés dr. Gyeney Laura Zsuzsanna asszonyt az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesévé válassza meg. A hivatkozott törvény 6. § (4) bekezdése és 7. § (5) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosának és helyettesének javasolt személyt az Országgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottsága meghallgatja. Esetünkben erre a meghallgatásra kerül most sor.

A jelöltek és a jelöltek életrajzát bizottságunk tagjai az elmúlt héten megkapták. Mielőtt elkezdjük a napirendi pont megvitatását, a tárgyalás menetével kapcsolatban az alábbi javaslatot tenném. Kérem, hogy a biztosjelölt és a biztoshelyettes-jelölt meghallgatására együttesen, egykörös vita keretében kerüljön sor oly módon, hogy elsőként a biztosjelölti, majd a biztoshelyettes-jelölti nyitóbeszéd hangozzanak el, ezt követően a bizottság tagjai tehessék fel kérdéseiket és mondhassák el véleményüket mindkét jelölt vonatkozásában! Végül a biztosjelölti, majd biztoshelyettes-jelölti válaszokra kerülne sor. Ezt követően a bizottság a jelöltekről külön-külön szavaz. Fel szeretném hívni mindenkinek a figyelmét, hogy minderre körülbelül 1 óra 15 percünk van, hogy a jelöltek áttérhessenek a következő bizottsági meghallgatásra. Ezért kérek mindenkit, hogy ennek figyelembevételével gazdálkodjon majd a kérdések során az idejével. Kérdezem a bizottságot, hogy a meghallgatás javasolt menetével van-e valakinek más észrevétele vagy javaslata. *(Senki sem jelentkezik.)* Ha nincs, akkor felteszem szavazásra. Aki az általam javasolt menetrenddel egyetért, az kérem, hogy kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm. Tartózkodás, ellenszavazat nélkül, a bizottság ezzel egyhangúlag egyetértett. Köszönöm.

Felkérem dr. Juhász Imre biztosjelölt urat a szóbeli bemutatkozás megtartására.

Dr. Juhász Imre bevezetője

DR. JUHÁSZ IMRE biztosjelölt: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Meghívottak! Kettős céllal jöttem erre a meghallgatásra, hisz nyilvánvaló, hogy a köztársasági elnök úr jelöltjeként számot kell adnom a tisztelt bizottságnak szakmai életutamról, főleg azoknak az eseményeknek a kiemelésével, amelyek álláspontom szerint alkalmassá tehetnek az alapvető jogok biztosa tisztségének betöltésére. Másrészt szeretnék néhány súlyponti elképzelést is ismertetni önökkel azon vonatkozásban, amelyek mentén - amennyiben az Országgyűlés méltónak tart e tisztségre - ezt a hivatalt vezetni kívánom és biztosi tevékenységet végezni szeretném.

Ha szakmai pályafutásom elejére visszatekintünk, ezt csak azért teszem, mert az egyetem alatt - az ELTE Állam- és Jogtudományi Karára jártam - már erős érdeklődést mutattam a nemzetiségi kérdés és a nemzetiségi jogok iránt. A diplomamunkámat 1985-ben a magyarországi nemzetiségi jogról és politikáról írtam, Kukorelli tanár úr, későbbi alkotmánybíró úr volt a konzulensem. Az az igazság, hogy nem volt egy szokványos téma 1985-ben ez még, de én úgy éreztem már akkor is, hogy ezzel egy valamirevaló jogásznak illik foglalkoznia, és ez az érdeklődés természetesen azóta is megmaradt.

Aztán egy következő állomás talán a kilencvenes évek eleje, amikor Erdélyből és a Délvidékről érkeztek nagy számban menekültek, közöttük nagyon sokan magyarok, és akkor volt a UNHCR-nak, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának egy olyan projektje, amelynek keretében jogi segítségnyújtást adhattam ezeknek az embereknek. Ez egy két-hároméves munka volt, emlékezetem szerint, és nagyon sok mindenre megtanított a nemzetiségi kérdést illetően, egészen más aspektusból.

A következő, ami már inkább az emberi jogok védelmével kapcsolatos általánosabb irány - bár, mondjuk, az esemény konkrét volt -, a 2006-os őszi tömeges rendőri brutalitás, amely arra inspirált hat kollegámat és engem, hogy megalakítsuk a tényleg Civil Jogász Bizottságot. Ezzel a szóval ugye, sokszor visszaélnék manapság. Ennek a munkának, amit ott végeztünk, és tártuk fel a jogsértéseket, azt gondolom, elismerése volt az, amikor az akkori Országgyűlés erős konszenzussal létrehozta a Független Rendészeti Panasztestületet, ami egy 5 tagú testület volt, erre a tisztségre ötünket tartott alkalmasnak az Országgyűlés, az egyik én lehettem a Független Rendészeti Panasztestület tagjaként. Nyilván már nem a 2006-os, hanem a megalakulás utáni rendőri túlkapások kapcsán nyílt, tulajdonképpen egy új, Országgyűlés által létrehozott és az Országgyűlés kebelén belül, félig-meddig ott működő Független Rendészeti Panasztestület, amelynek a tagja voltam 2013-ig. De 2010-ben ennek elnöke is lettem, és csak alkotmánybíróvá választásom hozta meg azt, hogy meg kellett válnom ettől a testülettől.

A '13-as esztendő nemcsak az Alkotmánybíróságot hozta - amelyre majd még visszatérek -, hanem január 1-jétől az Európa Tanács egyik szakosított szervében - ez az ECRI nevű szervezet, ami az Európai Rasszizmus és Intolerancia Elleni Bizottságot takarja - kaptam egy szakértői meghívást. Ide minden ország küld egy szakértőt. Az Európa Tanács egy kicsit bővebb merítésű, mint az Unió, tehát körülbelül 40 aktív tag van ebben a bizottságban, és tulajdonképpen egy szakértői testület lenne, amelyik nyilvánvalóan ebbe a körbe, tehát az intolerancia és a rasszizmus körébe eső visszasságokat vizsgálja elsősorban, országonként. Ötévente ad ki jelentést, ami komoly rapportóri munkával is jár, mert nyilvánvalóan a jelentések úgy készülnek, hogy a tagok közül ketten utaznak a célszországba - általában vigyáznak arra, hogy szomszédos ország ne legyen ezek között -, és ott ebből a szempontból elkészülhet egy jelentés, nyilvánvalóan a titkárság komoly segítségével. Úgyhogy elég komoly rálátásom van - mert jelenleg is tagja vagyok ennek a bizottságnak -, hogy nemzetközi vonatkozásban mit jelent az emberi jogok védelme, mondjuk, az Európa Tanács égisze alatt, amelyik ugye, azért a Strasbourg-i Bíróságnak is a fenntartója, tehát napi szinten kell itt az ECRI munkájában olyan emberi jogi kérdésekkel foglalkozni, amelyek végső soron a nemzeti jogalkotáson és jogalkalmazáson túlmutatva valahol Strasbourgban végződnek, vagy legalábbis a Strasbourgban kialakított - sokan ezt is tagadják, de van egy ilyen - gyakorlat alapján ítéli meg az ilyen típusú visszasságokat.

Persze azért is nagy tanulság, mert ez alatt a 12 év alatt azért láttam azt is, hogy mennyire eltolódott a fókusz, tehát mondjuk, '13-14-ben mit jelentett a rasszizmusellenesség vagy maga a rasszizmus, vagy mit jelentett az intolerancia. Elég távan lehet ezeket a kifejezéseket alkalmazni és értelmezni, úgyhogy vannak hangsúlyeltolódások. Nyilván például a migráció '13-14-ben még nem volt olyan éles, vagy bizonyos szexuális kisebbségi jogok nem voltak olyan hangsúlyosak. Aztán nagyon érdekes volt például, hogy ma már a muszlimellenesség is a rasszizmus egy formája, erről '13-ban még nem volt szó. Tehát mindig vannak érdekes tapasztalatok egy jogász számára egy ilyen munkában.

'15-19 között az ECRI mellé még az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének, a FRA-nak nevezett intézménynek, amely Bécsben székel, voltam igazgatótanácsi tagja. Tulajdonképpen azt lehet mondani, hogy ez is alapvetően szakértői jellegű munkát kíván, de azért egészen máshogy működik, mint az Európa Tanács. Itt az igazgatótanácsban sokkal nehezebb volt szakértői jellegű munkát végezni, tehát, ha a kettő között kell rangsort tenni vagy választani, akkor azt gondolom, hogy érdemibb munkát lehet az ECRI-ben végezni, mint mondjuk, a FRA igazgatótanácsában. De az is nagyon sok tapasztalatot hozott a nemzetközi emberi jogi védelem terén. Azért azt is kell látni - és aztán másfelé kanyarodok - e két nemzetközi szervezet kapcsán, hogy

nem szabad őket félvállról venni, mert például a jogállami vitáinkban ezeknek a szervezeteknek a jelentéseit bizony elég sokszor használják fel, akár közvetlenül, akár hivatkozások formájában, és nem mindegy, hogy ott milyen vélemény alakul ki a magyar jogállamról.

Az alkotmánybíráskodásról is szólva két szót. 2013 áprilisától léptem hivatalba, és pontosan az akkor még új Alaptörvény hozott komoly változásokat azon a téren, hogy emberi jogi kérdésekkel milyen értelemben foglalkozik az Alkotmánybíróság. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz megalkotásával tulajdonképpen az emberi jogi bíráskodás - nevezhetjük ezt alapvető jogokkal kapcsolatos bíráskodásnak is - utolérte az Alkotmánybíróságot, és ezekben az ügyekben, amelyek egyébként hús-vér peres ügyek, adott esetben, az Alkotmánybíróság, amennyiben alapvető jogok sérelmét tapasztalja az eljárás során, vagy egyéb alkalmazott szabályok kapcsán, akkor közbe tud avatkozni, és ez adott esetben jelenti is a döntéseknek a megsemmisítését. Tehát egy elég komoly jogosítvány került az Alkotmánybírósághoz, ahol alapvető jogi szempontokat figyelembe véve tud beavatkozni a rendes bíráskodás menetébe. Ezt 12 évig kellett gyakorolni 5 tagú tanácsokban, teljes ülésben, egyesbíróként és sokszor előadó bíróként. Azt gondolom, hogy ez szintén nagyon sokat hozzatett ahhoz, hogy az emberi jogokkal és az alapvető jogokkal, ha a magyar jogrendszer szempontjából nézzük, magas szinten foglalkozhassak.

Nyilvánvalóan néhány szót a leendő munkával kapcsolatos alapokról is szívesen mondanék, de az idő szorít minket. Azt gondolom, vagyis azt vallo, hogy az emberi jogok és az emberi jogok védelmének a gondolata tulajdonképpen évezredes hagyományokra tekint vissza. Mondhatjuk nyugodtan, hogy a zsidó-keresztény hagyománnyal egyidejű, hiszen akár a teremtetéstörténetben, az aranyszabályban a Bibliából vagy a felebaráti szeretetben már nagyon sok mai alapvető jog gyökerei is megtalálhatóak. Itt azért egy szerves fejlődésről beszélünk, sokan szeretik kisajátítani ezt még a XIX-XX. századnak, főleg, a XX. század liberalizmusának, de én azt gondolom, hogy nincs erről szó. Mondjuk a Magna Charta Libertátumtól 1215-től az európai emberi jogi konvencióig van néhány olyan állomás, ami mutatja ezt a szerves fejlődést, de ebbe most nyilván nem fogunk belemenni.

Tehát mindenképpen azt vallo, hogy ezt a szerves fejlődést nemzetközi értelemben is látni kell. És látni kell, természetesen magyar vonatkozásban is, hiszen az Alaptörvény abban is újat hozott, hogy egészen más szintre emelte egyrészt a hitvallást, másrészt pedig a történeti alkotmányunk vívmányait. Történeti alkotmányunk vívmányai között - ezzel az Alkotmánybíróság is kellett, hogy szembesüljön, szerintem nem elég döntésében, de mondjuk azért sok döntésében -, ott, bizony, fellelhető ezeknek, a ma az Alaptörvényben szabályozott alapvető jogoknak a forrásvidéke. Tehát azt gondolom, hogy ezt az értelmezésnél a leendő munkám során is vezérlő elvként fogom tekinteni, és erre a szerves fejlődésre gondolva próbálom megközelíteni a mai jogi problémákat.

Természetesen az Alaptörvény itt is egy olyan kiindulópont, amelyet egyébként sem lehetne félretenni az emberijog-védelemben, hiszen az I. cikk egyértelműen fogalmaz az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartási kötelességéről, elsősorban az állam irányába ezt megfogalmazva, és aztán az egyéni és közösségi jogok védelmét is kiemeli. Ugyanakkor azt látni kell, hogy maga az ombudsmani rendszer, amely nyilván új volt a '90-es változásokat követően a magyar jogrendszerben, tehát nagyon sok intézményes elődjét nem lehet megtalálni, és nagyon komoly átalakulásokon ment keresztül. Azt gondolom például, hogy ha Gönczöl Katalin köztünk lenne, akkor elég érdekes tapasztalatai lennének, hogy ma milyen hatásköre van egy ombudsmannak, és mondjuk milyen hatáskörei voltak neki

az első ciklus idején. És talán lehet azt mondani, hogy a '12-es paradigmaváltás az új alaptörvénnyel, persze, hozott komoly változásokat, hiszen nem úgy épül fel az ombudsmani rendszer sem; számbelileg is csökkentek az ombudsmanok, ugye, tehát egy egészen más típusú megközelítés van, de a hatáskörök vonatkozásában nemcsak az Alaptörvény révén, hanem azóta is nagyon komoly hozzátétel történt. Azt gondolom, hogy ez azért átalakítja vagy átalakította már most is az ombudsmani munkát.

Tehát amíg korábban, azt gondolom, jobban a fókuszban lehettek általános emberi jogi kérdések, most megannyi konkrét ügytípus tartozik ide. Mondtam, hogy visszatérünk a Független Rendészeti Panasztestületre, hiszen most már az is az ombudsmani jogvédelmi rendszer része, míg korábban egy különálló testület volt; vagy ide lehet sorolni az Egyenlő Bánásmód Hatóságot is, amely szintén érdekes jogi kérdéseket vet fel, hogy hogyan került az ombudsmani rendszer sáncai mögé.

Nyilvánvaló az is, hogy annak ellenére, hogy ennyi hatáskör van, nekem az a célom, hogy ezeket a hatásköröket alapjogi biztosként gyakoroljam. Nyilvánvalóan a lehetséges személyi és költségvetési források ebben gátat szabhatnak, de alapvetően úgy gondolom, hogy például olyan területek, amelyek eddig nem annyira voltak jellemzőek, vagy mostanában nem annyira voltak jellemzőek, ilyen például az Alkotmánybírósághoz fordulás lehetősége, két formában is. Ezt már csak a tizenkét évnyi alkotmánybíráskodás miatt is úgy érzem, hogy valószínűleg nem tudom megúszeni, hogy ilyen beadványok legyenek, és visszasságoknak esetleges vélelmezése esetén az Alkotmánybírósághoz forduljak, ugyanakkor azt is látni kell, hogy vannak olyan kérdéskörök amelyekre így - bár néhány hónapja tudom már azt, hogy jelölt vagyok, de - még nem találtam meg a választ. Az említett Egyenlő Bánásmód Hatóság például... - És ezt mondhatja velem az is, hogy én az egyetemen kezdtem el dolgozni, ezt nem mondtam, 1986-ban, amikor lediplomáztam a Polgári Eljárásjogi Tanszéken, olyan professzor volt a mentorom, mint Németh János, aki később alkotmánybíró lett, és az Alkotmánybíróságnak is elnöke lett. Tehát - hogy mondjam? - van egy komoly processzuális szemléletem, és az alkotmányjogot is akár félretéve, azért az, hogy az alapjogi biztos, aki a jogvédelemért felel, azért mégiscsak, az alapjogi biztos hatóságként jár el, hatósági határozatokat hoz az egyenlő bánásmód körében, és utána ezt meg lehet támadni bíróság előtt egy közigazgatási per keretében, ott pedig alperesként vesz részt az alapjogi biztos. Tehát ezzel még van egy kis foglalkoznivaló, úgy érzem, hogy ezt hogyan lehet összeegyeztetni, és mondom, tisztán eljárásjogi és alkotmányjogi vonatkozásokat szem előtt tartva, erre még nem találtam meg a választ, de majd nyilván több információm lesz akkor, ha a tisztelt Ház megválaszt.

Ami a nemzetiségi kérdést illeti. Itt, ugye, az a szerencsés helyzet van, hogy ezen a területen van, illetve lesz biztoshelyettes, és nyilván az ő munkájára támaszkodnia kell az alapjogi biztosnak is, még akkor is, ha formálisan egy biztos van a jelenlegi rendszerben, én tehát nagyon bízom benne, hogy jó kezekben volt és jó kezekben marad ez a portfólió, de alapjogi biztosként azt kell, hogy mondjam, olyan jogászként, aki foglalkozott ezekkel a kérdésekkel - meg lehet nézni, a publikációim is jelentős részben a nemzeti kisebbségi joggal foglalkoznak -, és azt gondolom, hogy amennyire lehet, elég mélyen sikerült ebben a témában leásnom.

De azt nagyon fontosnak tartom, és örültem is, hogy ez a magyar alkotmányosságban már régen nem kérdés, hogy a nemzetiségek államalkotó tényezők. Tudjuk jól, hogy ez nem mindenhol van így, a szomszédos országokban sem, sajnos, de én azt gondolom, ez a kiindulópont, ahonnan el kell ebben a kérdésben indulni, és ebből nagyon sok minden következik. Tehát ez lesz, ha lehet ilyet mondani, a vezérlő elv, és az idevonatkozó törvénynek azon passzusait, amelyek, ugye, azt fogalmazták meg, hogy a nemzetiség közösségként létezhesen és maradjon fenn egy

nemzetiség, ezt nyilván támogatni szeretném majd a hatáskörök felhasználásával, vagy a szülőföldön való boldoguláshoz való jogát, kötődést az ősi kultúrához, beleértve egyébként a kapcsolattartást - valahogy úgy fogalmaz a jogszabály, hogy - az óhazával de ezt kihagyja, vagy ez nem minden esetben alkalmazható a magyarországi nemzetiségek tekintetében. Tehát én azt is mondanám, hogy a nemzetisége szerinti állammal, a jelenlegi állammal vagy államokkal való kapcsolattartás zavartalansága is legalább ilyen fontos.

Nem tagadhatom azt sem, hogy bennem azért az is munkál, ha már említettem a bibliai arany szabályt, hogy adott esetben arra is gondolni kell, hogy a határon túl hogyan bánnak az ottani magyar nemzettestvéreinkkel, és nyilvánvalóan egy magyarországi pozitív gyakorlat talán jó hatással lehet a jelenlegi határokon túl is.

Talán ismert - ezt nem mondtam, és ezzel fogom zárni -, hogy a Beneš-dekrétumok elleni első fellépésem még 2008-ban volt, és aztán másodszor 2011-ben az Európai Unió Parlamentjéhez - egyébként a második petíció formálisan még mindig nem zárult le. Ez is mutatja, hogy körülbelül ott mire lehet számítani ezekben a kérdésekben. Azt gondolom, hogy ezek a kérdések összefüggenek. Tehát lehet hátradőlni azzal, hogy jó, hát vannak Beneš-dekrétumok, ez mondjuk, érinti Csehországot, Szlovákiát adott esetben, és lehet azon vitatkozni, hogy ezek mennyire élők, vagy nem. Nagyon jól tudjuk, hogy ma is vannak olyan bírósági ítéletek, ahol sajnos ezt húzzák elő. Lásd a Bosits-ügyet Bártfa környékén. Azt gondolom, hogy az, hogy egy ilyen horderejű emberi jogi kérdésben fellép az ember, azt is mutatja, hogy más hasonló esetekben is hasonlóan gondolkodik, és azt gondolom, hogy ez az én esetemben biztos, hogy így van.

Zárásképpen: remélem, hogy a tisztelt Ház és ez a bizottság is bizalmat szavaz Gyeney Laurának. Nagyon számítok az ő munkájára és támogató szorgalmára. Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm szépen a figyelmet, és várom kérdéseiket.

ELNÖK: Köszönöm szépen dr. Juhász Imre biztosjelölt úrnak a szóbeli bemutatkozását, és átadnám a szót dr. Gyeney Laura Zsuzsanna biztoshelyettes-jelölt asszonynak a szóbeli bemutatkozásra. Parancsoljon!

Dr. Gyeney Laura Zsuzsanna bevezetője

DR. GYENEY LAURA ZSUZSANNA biztoshelyettes-jelölt: Tisztelt Bizottság! Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Szószóló Asszonyok! Tisztelt Szószóló Urak! Tisztelt Megjelentek! Mindenekelőtt engedjék meg, hogy én is pár szóban bemutassam munkásságomat, amely esetlegesen feljogosít arra, hogy ezt a méltó szolgálatot ellássam a jövőben.

Közel 25 éve tanítok európai jogot a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán, így lényegében 25 éve, pályám kezdete óta foglalkoztatnak az uniós jog alapjogi dimenziójával kapcsolatos kérdések, különösen az uniós polgári jogállással és az ahhoz kapcsolódó egyéni jogosultsággal kapcsolatos kérdések. Doktori kutatásomat is ebben a témában végeztem, és a személyek jogállásával kapcsolatos alapjogi érdeklődésem mindmáig meghatározza a kutatásaimat, munkámat. Ennek fókuszában alapvetően a családegyesítési kérdések állnak, az egyenlő bánásmód kérdései állnak a szociális ellátások területén, az állampolgársági kérdések, és végül, de nem utolsósorban a kisebbségek védelme mint fő fókuszpont.

Az elmúlt években mind az oktatási, mind a doktori témavezetési tevékenységem egyre inkább kiterjedt a sérülékeny társadalmi csoportok jogi helyzetére, és azon belül is az őshonos kisebbségek jogérvényesítésének nemzeti, nemzetközi és uniós jogi vonatkozásaira. Amint az a benyújtott életrajzomban is szerepel, számos, kifejezetten kisebbségvédelmi tárgyú publikációnak, tudományos

írásnak vagyok a szerzője, és a témában több konferenciaelőadást is tartottam itthon és külföldön egyaránt.

Amikor a kisebbségvédelem témájáról beszélünk, érdemes végiggondolni, hogy tulajdonképpen mi is ezeknek a jogoknak a valódi célja. Véleményem szerint nem lehet más ez, mint, hogy a Magyarország területén élő nemzetiségek jogi és társadalmi értelemben is itthon lehessenek. Az „otthon” érzés tehát ebben az értelemben egyfajta magától értetődőséget jelent, nevezetesen azt, hogy a többségi társadalom teljesen természetesnek, hétköznapiinak tekintse azt. Egyrészt, hogy nem csak a többségi társadalomhoz tartozó polgárok élnek az állam területén, másrészt pedig, hogy igenis léteznek kifejezetten nemzetiségi jogok, tehát a nemzetiségek számára biztosított jogok, amely jogokkal, ha valaki élni akar, az épp olyan természetes, mint az, hogy lemegy a boltba egy kiló kenyérért vagy egy liter tejért. Úgyhogy, ha megengedik, előljáróban mondanék egy tételmondatot, amely megválasztásom esetén a fő célom lesz. Ez a mondat az lenne, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek jogi és társadalmi értelemben is itthon érezzék magukat hazánkban, Magyarországon.

Az érdeklődésem a kisebbségi jogok iránt akkor teljesedett ki igazán, amikor terepre kerültem, jogvédőként lehetőségem nyílt a kisebbségi jogok védelmével immár gyakorlati szinten is foglalkozni 2012-2015 között, majd 2022-től a Kisebbségi Jogvédő Intézet igazgatójaként, amelynek fókuszában a külhoni magyarság jogvédelme áll. Operatív feladatokat láttam el, miközben a Kisebbségi Jogvédő Alapítvány elnökhelyetteseként stratégiai és strukturális kérdésekkel is foglalkozhattam, tehát mindvégig részt vettem az alapítvány munkájában.

Mint említettem, az intézet elsődleges küldetése a külhoni magyarság jogainak védelme, tehát a jogvédelem. De itt hangsúlyozni szeretném azt, hogy az intézet tevékenysége tágabb értelemben kiterjedt az őshonos kisebbségek kérdéskörére, védelmére is, tehát felöleli ezt a kérdéskört, hiszen a lényegi kérdés mindig az, hogy a kisebbségek hogyan tudnak ténylegesen élni a jog adta lehetőségekkel és keretekkel, tudnak-e ténylegesen élni ezekkel a jogokkal.

Az intézet tehát a külhoni magyarság jogvédelmén túl általában az őshonos kisebbségek védelmével is foglalkozik, és csak a példa kedvéért megemlíteném, hogy mik azok a kérdések, amelyekkel mindezidáig foglalkoztunk, foglalkozunk. Elsősorban rendszeresen fogadunk külhoni és magyarországi joghallgatókat a Kisebbségvédelem Európában című nyári egyetemünkön, amely keretében intézménylátogatásokat szervezünk. A tavalyi évben az intézmény, amelyet meglátogattunk, az épp az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala volt, és köszönettel tartozom, amiért az alapvető jogok biztosa és a két biztoshelyettes - ezúttal is külön köszönöm - fogadta a csoportot, és kiváló előadásokkal gazdagodhattunk.

Emellett tudományos konferenciákat is szervezünk, és ezek nem kizárólag a kisebbségvédelem aktuális kérdéseire tekintenek ki, hanem tematikus témákban is szervezünk konferenciákat. Tavaly ősszel éppen az őshonos kisebbségek anyanyelvi oktatáshoz való jogáról szerveztünk egy konferenciát, nagy örömmre a nemzetiségek bevonásával, szintén szeretném megköszönni a résztvevőknek. Továbbá rendszeresen jelentetünk meg tudományos kiadványokat, teszünk közzé tudományos szemléket, amelyek kifejezetten a nemzeti kisebbségek jogainak védelmével foglalkozó írásokat tartalmaznak. Végül, szerkesztőbizottsági tagja vagyok a Kisebbségvédelem című folyóiratnak, amely az intézet keretei között jött létre. Itt mindenképpen szeretném elmondani, hogy természetes megválasztásom esetén az igazgatói pozíciómról október 31-ei hatállyal lemondok.

Jogászként a munkám során mindig is abból indultam és indulok ki, hogy mit mond a formális jog, a tételes jog, és úgy vélem, a magyarországi nemzetiségek azért vannak különösen szerencsés helyzetben, mert mind az Alaptörvény, mind pedig egy

külön törvény, a nemzetiségek jogállásáról szóló törvény kifejezetten megadja a számukra biztosítandó jogi kereteket. Biztoshelyettesként a fő küldetésemnek azt érzem, hogy-e jogi kereteket megismertessem az érintettekkel, és azok betartatását előmozdítsam.

Ami a megismertetést illeti, úgy vélem, hogy a kisebbségi jogok terén alapvető, hogy az érintettek pontos, tiszta képpel rendelkezzenek az őket megillető jogosultságokról, amelyhez az ombudsmani intézmény éppen a nyilvánosság erején keresztül - hiszen ez az intézmény fő ereje - érdemi segítséget nyújthat meglátásom szerint. A betartás pedig szintén kulcsfontosságú, és az állami szervekkel szemben, ideértve természetesen az önkormányzatokat is, tehát esetükben minimális elvárás, hogy az alaptörvényből és a tételes jogból fakadó követelményeket maradéktalanul érvényesítsék, betartassák. Noha az ombudsmani eszköztár természeténél fogva korlátozott, a gyakorlat mégis azt mutatja - a jelenlegi biztoshelyettes, Szalayné Sándor Erzsébet kiváló munkásságán keresztül -, hogy partneri együttműködéssel, elvi állásfoglalásokkal és a biztossal készített közös jelentésekkel jelentős előrelépések érhetők el ezen a területen.

Mindez azonban csupán a jogszabályi keret, amelyen túl néhány fontos dolgot szeretnék külön is kiemelni, egyfajta hitvallásként, krédóként, ha megengedi a tisztelt bizottság. Mindenekelőtt fontosnak érzem hangsúlyozni, hogy bár a kiindulási alap, amint említettem, maga a formális jog, de úgy érzem, hogy a nemzetiségi ügyekben mindig a legcélravezetőbb, a legészszerűbb és mindig a legméltányosabb megoldást kell keresnünk az adott helyzetre. Továbbá a nemzetiségek jogainak érvényesítése csak a nemzetiségi intézményekkel együttműködésben valósulhat meg. A nemzetiségi biztoshelyettes esetében már mondhatni, hagyomány az, hogy kiváló partneri viszonyt ápol a nemzetiségekkel és az intézményeivel. Ez egy olyan érték, amit feltétlenül megőrzendőnek tartok. Mind a hivatalos, mind pedig az informális egyeztetések szükségességében feltétlenül hiszek, hiszen a legfontosabb eleme e szolgáltatnak - és hangsúlyozom, e szolgáltatnak - maga a kapcsolódás és a párbeszéd, amellyel természetesen minden esetben és mindenki irányában szeretnék élni a jövőben. A biztoshelyettes abban a sajátos helyzetben van, hogy jogszabály-kezdemenyezéssel élhet, továbbá a jogszabályok véleményezési eszközével is élhet. Itt hangsúlyoznám, hogy a nemzetiségek képviselőivel szoros együttműködésben szeretném majd előmozdítani a nemzetiségi jogok érvényesülését minden olyan esetben, ahol erre igény mutatkozik.

Ezzel összefüggésben szeretném kiemelni a digitalizáció, a mesterséges intelligencia és az online tér jelentette helyzet előnyeit. Hogy egy egészen hangsúlyos példával, ugyanakkor hétköznapi példával éljek, 10-15 évvel ezelőtt a bírósági és a hatósági eljárásokban az anyanyelvhasználat szempontjából lényegében a fő kérdés az volt, hogy rendelkezésre áll elegendő személyi, humán állomány, azaz elegendő tolmács, adott esetben fordító, és ennél is fontosabb kérdés volt az, hogy van-e fedezet a díjazásukra. Ma a ChatGPT, a DeepL fordító, a Google fordító és egyéb fordítóeszközök korában úgy érzem, hogy ezen alapvető jogok, anyanyelvhasználati jogok biztosítása jóval könnyebben és nem mellesleg lényegesebben gyorsabban biztosítható. Ezért kiemelten fontosnak tartom, hogy egyrészt a jogszabályi környezet érdemben reagáljon a technológiai fejlődésekre, másfelől pedig, hogy az oktatás során a fiatalokat minél hamarabb megismertessük ezekkel a lehetőségekkel.

A harmadik fontos szempont, amit alapvetőnek tartok, az a közép-kelet-európai népek békés együttélése. A jelenlegi válságos helyzet abszolút rávilágít és megmutatja azt, hogy a térség népeinek egymásrautaltsága mennyire kritikus a régió jövője szempontjából, és úgy érzem, hogy ebben a magyarországi nemzetiségek és a határon túli magyar közösségek hídszerepet tölthetnek be. Mindennek kulcsa

természetesen az államalkotó nemzetiségek jogi és társadalmi értelemben való otthonérzése. Tehát hangsúlyozom még egyszer: a legfontosabb dolog, hogy a nemzetiségek otthon érezzék magukat, és úgy vélem, ez is hozzásegítheti a térség országait ahhoz, hogy közelebb kerüljenek egymáshoz, még közelebb kerüljenek egymáshoz. E minőségemben kifejezetten fontosnak tartom az intézményes kapcsolatépítést a szomszédos államok kisebbségvédelmi intézményeivel, hiszen ez lehetőséget ad arra, hogy kölcsönösen érzékenyítsük egymást.

Ezzel összefüggésben szintén lényegesnek tartom különösen Európa-jogásként a kisebbségi jogok képviselését a nemzetközi térben is, egyrészt az Európa Tanács keretei között, gondolok itt a kisebbségvédelmi keretegyezményre és a nyelvi chartára, az ezek által nyújtott lehetőségekre és természetesen az Európai Unió kínálta lehetőségekre is. Bár mindannyian tudjuk, hogy az Európai Unió ma láthatóan nem igazán nyitott az őshonos kisebbségek jogainak elismerésére, de hangsúlyozom, hogy az elmúlt évtizedben kifejezetten történtek pozitív előrelépések e téren, amely némi bizakodásra adhat okot a jövőben. Végül e körben fontosnak tartanám, illetve fontosnak tartom a nemzeti kisebbségek európai ernyőszervezetével, a FÜEN-nel való minél szorosabb munkát, kapcsolódást, intézményes kapcsolattartást.

A negyedik alapvető szempont, amit szeretnék hangsúlyozni, kiemelni, hogy a nemzetiségek jogainak védelme egy horizontális, azaz egy keresztbe fekvő jogterület, amely szükségképpen összefügg más jogterületekkel. Gondolok itt például az egyenlő bánásmód jogterületére, vagy éppen a fogyatékkal élők ügyeire. És pontosan azért említem ezt a két témakört, mert az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalán belül is önálló területként jelennek meg, és elengedhetetlennek tartom, hogy e holisztikus szemlélet érvényesüljön a jogrendszer egésze tekintetében a biztoshelyettesi munka során, tehát hogy ne csupán a tradicionális értelemben vett nemzetiségi jogokra koncentráljon, fókuszáljon a munka, hanem egy sokkal tágabb területre, hiszen tudjuk, hogy végső soron nemzetiségpolitikai kérdés az, amit maguk a nemzetiségek annak tekintenek.

Jó példa a biztos és a két biztoshelyettes esetenként egymást átfedő hatáskörére az ózdi ügy. Ugye, több mint tíz éve a legnagyobb hőségben az ózdi önkormányzat korlátozta az utcai ivókutak vizét, ami az ivóvízhez való jog és a diszkrimináció tilalmának sérelmét is felvetette. Ezzel összefüggésben pedig fontosnak tartom kiemelni, hogy bár a biztoshelyettesnek a törvény erejénél fogva jogásznak kell lennie, de kiemelten fontosnak érzem más tudományágakkal, -területekkel - természetesen a társadalomtudomány területéről elsősorban - való kapcsolódást. Itt gondolok a szociológusokra, a szociálpolitikusokra, az etnográfusokra, nyelvészekre és más tudományterületek művelőire.

A jog ugyanis csak akkor lehet hatékony, ha mind a szabályozás, mind a joggyakorlat a valóságból és a valós igényekből indul ki, és ha már valódi igényeknél tartunk, mindig szem előtt kell tartanunk azt, hogy a hátrányos helyzetű csoportok, társadalmi csoportok - különösen gondolok itt a roma közösségekre -, az ő társadalmi integrációjuk, a felemelkedésük támogatása, így a tényleges egyenlőséget lehetővé tevő rendelkezések érvényesítése egyaránt szolgálja - és ezt nem lehet eleget hangsúlyozni, egyaránt szolgálja - a többségi és kisebbségi társadalom érdekét.

Végezetül az utolsó érdemi szempont, amelyet szeretnék külön is kiemelni, az a biztoshelyettes sajátos jogállása, hiszen egyfelől az alapvető jogok biztosának helyettese, másfelől pedig egy saját, meghatározott területen önálló hatáskörökkel bír. Céлом az, hogy az alapvető jogok biztosával, Juhász Imre úrral reménybeli megválasztása esetén együttműködésben dolgozzak, és úgy gondolom, hogy az Alapvető Jogok Biztosának egységes Hivatala éppen azért jött létre, hogy egyesítse a korábban elkülönítve működő ombudsmani hivatalok, ombudsmanok erejét.

Egy állami intézményre - és ezzel szeretném zárni soraimat - általában azt szokták mondani, hogy akkor működik jól, ha láthatatlan. Az ombudsmanhelyettes esetében a hatékony működés záloga ugyanakkor, úgy vélem, nagyon is a láthatóság. Tehát fontos, hogy látható legyen, lássák a nemzetiségek képviselői, lássák az érintettek, a jogalkotó, a jogalkalmazó.

Meggyőződéselem ugyanis, hogy ez az intézmény alkalmas arra, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak biztosítása terén a már meglévő pozitív jogalkotói szándékot és támogatást tovább javítsa és erősítse. Márpedig a nemzetiségek identitásmegtartó törekvése, identitásmegőrző törekvése egy feltétlenül védendő, megóvandó, felkarolandó érték, ennek az értéknek a biztosítása pedig nem lehet öncél. Úgy érzem, ez azt kell hogy célozza, amit már a beszédem elején is hangsúlyoztam, hogy a nemzetiségek otthon érezzék magukat hazánkban. Megválasztásom esetén ezen fogok dolgozni, munkálkodni, hiszen István király óta tudjuk: a sokféleség erő és gazdagság. Nagyon szépen köszönöm a tisztelt bizottság megtisztelő figyelmét.

ELNÖK: Köszönöm szépen, dr. Gyenei-Laura Zsuzsanna biztoshelyettes-jelölt asszony szóbeli bemutatkozását. Az elfogadott tárgyalási rendünknek megfelelően most a bizottság tagjainak kérdései, észrevételei következnek mindkét jelölt vonatkozásában. Kérdezem bizottságunk tagjait, ki kíván hozzászólni. *(Jelzésre:)* Megadom a szót görög szószóló úrnak.

Kérdések, vélemények

KORANISZ LAORKATOISZ görög nemzetiségi szószóló: Köszöntöm jelölt urat, jelölt asszonyt és minden jelenlévőt. Azt szeretném megkérdezni jelölt úrtól, hogy hogyan fogják kezelni azt az, úgymond, keresetet, amit éppen egy görög származású hölgy adott be a strasbourgi bírósághoz, ami elmarasztalta Magyarországot e tekintetben. Éppen közeledünk a választások felé. Ezt hogy kell, és hogy tudjuk kezelni?

A másik, hogy nagy szeretettel köszöntöm körünkben Szalayné Sándor Zsókat, aki nagyon-nagyon sokat tett értünk, nemzetiségekért. Legutoljára főleg köszönöm, hogy a görög nyelvet és kultúrát megmentette. Még egyszer köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, kinek van a bizottság tagjai közül hozzászólása, kérdése. *(Jelzésre:)* Megadom a szót Szolga József horvát szószólónak.

SZOLGA JÓZSEF horvát nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelettel üdvözlöm a jelölt asszonyt és jelölt urat is, és először is köszönetemet szeretném kifejezni, hogy elvállalták a jelöltséget, mert a bizottságon belül biztos, hogy nem fognak támadásokban részesülni, de a következő bizottsági ülésen biztos, hogy fel lehet készülni, hogy nem lesz olyan egyszerű a fogadtatásuk, és pont olyan időszakban történik meg a váltás, amikor a társadalmi és a politikai közélet elég mélyponton van.

Kapcsolódni szeretnék a helyettesjelölt asszonynak a hitvallásával, és hogy mi tényleg itthon érezzük magunkat. Legalábbis a horvát közösség itthon érzi magát és otthonának tekinti ezt a Kárpát-medencei, közép-európai területet. Valóban, a formai jog megvan ahhoz, hogy itt jól érezzük magunkat, de ennek a jognak érvényt kell szerezni, és ezeket a jogokat meg is kell védeni és ki is kell szélesíteni. Csak egy területre szeretném felhívni a figyelmet, a jogvédelem területére, hogy valóban kialakult egy példaértékű nemzetiségi önkormányzati rendszer Magyarországon, de ezt a politikai autonómiát elég sérülékenynek tartjuk, mert nincs alá-fölérendeltségi

viszony az önkormányzatok között, a települési önkormányzatok, helyi önkormányzatok között, de nagyon úgy tekintenek a nemzetiségi önkormányzatokra, mintha valami kiszolgáló szervezet lenne, és végül is a kulturális palettát színesíti egy-egy településen. Tudjuk, hogy a fiskális politikában elég szűkösek az önkormányzatok lehetőségei, és nagyban kihasználják, hogy a nemzetiségeknél pedig van pénz.

Itt kapcsolódnék a kollégámhoz is, hogy valóban a választási rendszer azért megérne még egy misét, a választójogi kérdések ugyanúgy az önkormányzati rendszeren belül, és a nemzetiségek Országgyűlésben való részvételének a kérdése is. Régebben, ahogy említette az ombudsmanjelölt úr is, más volt az ombudsman helyzete az egész rendszerben. Akkoriban, huszonvalahány évvel ezelőtt, még emlékszem, amikor először szóba kerültek a nemzetiségek országgyűlési képviselői, több, úgymond javaslatot is kidolgoztunk, de ezek eltűntek a ködben, és a paradigmaváltás következtében hál' istennek, az új Alaptörvény megadta a lehetőséget, hogy száz évet követően valóban legyen képviselője a magyarországi nemzetiségeknek az Országgyűlésben.

Ugyanígy még egy területre, a nemzetiségi oktatásra hívnám fel a figyelmet, amit a jelenleg még hivatalban lévő ombudsmanhelyettes asszonnyal is többször felkaroltunk, felvetettünk, hogy így szeptember folyamán érdemes lenne mindig megvizsgálni, hogy hány csoportot vesztek a nemzetiségi közösségek az intézményekben, vagy hogy próbálják azt a 8 fős határt valahogy megerősíteni. Ha nincs 8 fő az adott évfolyamban, akkor lesznek az összevonások, satöbbi. Tehát valahogy ezt másképp kellene kezelni, és ezt valóban a formai jog területén is jobban körül kéne bástyázni, hogy ez ne lehessen, mert egy általános iskolai vagy egy óvodai nevelés... - az óvodai nevelés három évig tart, és akkor próbáljuk meg ezt a gyereket ugyanabban a rendszerben végig nevelni, felkészíteni az iskolára, és ugyanúgy ne pénzügyi okok miatt. Egy nyolc évfolyamra vetített általános iskolai képzés rögtön osztályösszevonásokkal terhelt, amennyiben véletlenül abban az évben 8 fő alá csökken a létszám. Tehát van mit tenni szerintem ezen a területen is.

Én a magam részéről biztos, hogy partnerséget ajánlok, azért, hogy tényleg Magyarországon még jobban itthon, otthon érezzük magunkat. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, hogy ki kíván hozzászólni. *(Jelzésre:)* Paulik Antal szlovák szószóló úrnak adom a szót.

PAULIK ANTAL szlovák nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelettel köszöntöm én is a kollégákat, illetve a vendégeinket. Nagyon sok szimpatikus dolgot hallottunk a két jelöltről, és ezt köszönöm. Ha megenged ombudsmanjelölt úr egy személyes mondatot. Elhangzott, hogy '85-ben nemzetiségpolitikáról írt diplomamunkát, és ez akkoriban nem volt túl támogatott téma. Én '86-ban írtam, nem itt, Szlovákiában, magyar ösztöndíjasként, ott se volt az. Tehát ilyeneket azért jó, ha megtapasztal az ember ahhoz, hogy amikor később a munkája során találkozik ezzel a területtel kicsit közvetlenebbül, akkor tisztában legyen a dolgok alakulásának a sorrendjével.

Az is elhangzott, illetve sok utalás történt arra, hogy az elmúlt húszegynéhány évben mennyi változás történt. Én azért abban bízom, hogy igen sok változásnak lehettünk tanúi, hiszen itt, a bizottságban vannak, akik nagyjából tizenkét éve itt ülnek, ők tudják a legjobban, hogy mennyi minden változott azóta például a nemzetiségi bizottság munkájában. De abban bízom, hogy egy dolog nem változott, és nem változhat: az együttműködés az ombudsmani hivatal, illetve a nemzetiségi bizottság között.

Itt a kollégák felvetettek konkrét kérdéseket. Nyilván a bemutatkozás inkább általános jellegű, hiszen még nincsenek pozícióban, tehát konkrét terveket még nehéz megfogalmazni. Mindenesetre ebből is kiderül, hogy mi azért a jövőben is arra számítunk, hogy egy nagyon szoros együttműködés lesz különböző tematikákban. Itt ugye, felmerült a választójogi történet, az oktatás kérdésköre. Ezek olyan történetek, amihez kell jogszabály-módosítási kezdeményezésekkel élni. Ahogyan elhangzott, itt az ombudsmani hivatalnak, illetve ombudsmanhelyettes asszonynak is van lehetősége jogszabályokat kezdeményezni, nekünk is van. De nyilvánvalóan, ha együttműködünk, akkor sokkal hatékonyabb lehet bármi is, mint ha külön-külön kezdenénk el jogszabály-tervezeteket készíteni. Ez egyébként az elmúlt időszakban is így történt, tehát nagyon szoros együttműködés volt mindig az ombudsmanhelyettes asszonnyal is.

Én felírtam magamnak az írott jogi normák formális betartása, betartatása mondatot. Utána jólesett azt hallani, hogy ez nem mindig elégséges. És ez így van. Tehát ezt az ózdi eset is megmutatta, hogy pont ez a horizontális jellege a nemzetiségi politikai kérdéseknek nem feltétlenül teszi mindig elégségessé azt a szigorúan jogszabályokhoz ragaszkodó hozzáállást a nemzetiségi történetekhez, amit azért az én pályafutásom során sok jogásztól tapasztaltam

A jogászokkal való vitáim során mindig az volt a probléma, hogy ha ők azt mondják, hogy mit nem lehet, mert a jog nem engedi, én mindig azt mondtam, hogy azt keressük, hogy hogyan lehet bizonyos esetekben. Tehát nyilván nem mindig, de amikor erre van szükség, akkor így kell hozzáállni a történethez az én véleményem szerint, de lehet, hogy ezt részletesebben is meg tudjuk majd valamikor vitatni.

A láthatóságához: nagyon fontos, ez biztos, hogy az ombudsmani hivatalnak az erejét az adja, hogy a sajtó, az a közeg, amiben mozog, a társadalom egésze mennyire figyel, látja őket, hiszen - és ez a nemzetiségekre is vonatkozik, hogy - ha magunkat nem mutatjuk meg kellőképpen, akkor gyakorlatilag elfelejtődik az, hogy Magyarországon működik intézmény, amely nagyon fontos nemzetiségi jogi szempontból, illetve, hogy egyáltalán működnek nemzetiségi önkormányzatok, szervezetek, intézmények és a többi.

Tehát, az ombudsmani hivatal, az ombudsmanhelyettes asszony létrehozott egy regionális találkozási lehetőséget a tevékenysége során, amit gondolom, folytatni kíván majd az utód is; ez megint csak fontos, hiszen mi is járjuk az országot. Rendszeresen vannak fogadóóráim Békéscsabán, és ott is többször szaladtam bele abba, hogy igen, itt jártak, tájékoztak, megnézték, tájékoztattak. Tehát ezek nagyon fontos találkozások és az együttműködésnek fontos alapjai.

Köszönöm tényleg, ezt a két bemutatkozást, hiszen elolvastuk az életrajzot, én magam is megnéztem, hogy mindketten foglalkoztak nemzetiségi jogokkal publikációikban itt-ott-amott. Kicsit meglepett, hogy én magam nem találkoztam velük, de hát nyilván, amióta a parlamentben vagyok, kevesebb időm van olvasni. Ennek azért megvan az a hátránya, de ettől függetlenül azt gondolom, hogy nagyon-nagyon ígéretesnek indul ez az új időszak, és bízom benne, hogy az együttműködés marad úgy, ahogy volt, nem formális, informális is akár, és nagyon szoros. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Látszólagos ellentmondás ellenére senkinek nem szeretném sem a hozzászólási jogát, sem annak idején korlátozni, viszont az időbeosztásunk szerint kezdjük lehetetlen helyzetbe hozni majd a jelölt urat és asszonyt, mielőtt még elkezdenék a munkájukat, ezért kérem, hogy próbáljunk meg nagyon röviden kérdést feltenni és hozzászólni. Megadom a szót a szlovén alelnök asszonynak.

KISSNÉ KÖLES ERIKA szlovén nemzetiségi szószóló, a bizottság alelnöke: Köszönöm a szót, elnök úr. Nagy tisztelettel köszöntök mindenkit, aki a mai első őszi ülészak első napján a bizottsági ülésünkön megjelent. Külön köszöntöm ombudsmanjelölt urat és a nemzetiségekért felelős ombudsmanhelyettes-jelölt asszonyt.

Rövid leszek. Szeretném megköszönni a bemutatkozásukat. Azt hiszem, hogy egy bemutatkozás arra jó, hogy elinduljunk és valamilyen módon elkezdjük együtt gondolkodni. Én azt kívánom önöktől, hogy az eddig tapasztalt rendkívül jó kapcsolatot, amit az ombudsmanhelyettes asszony hivatalával, munkatársaikkal kiépítettünk, és rendkívül sok eredménye is volt ennek a jó együttműködésnek, folytatódjék, és ugyanígy az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala egész kollektívájával. Hiszen nekünk, a Magyarországon élő nemzetiségeknek az az érdekünk... - én itthon érzem magam, ezt meg kell, hogy mondjam, de én itthon úgy érzem itthon magam, hogy nemzetiségi vagyok, és ezt a lehetőséget szeretném korlátlanul élvezni, és nemcsak én, hanem, mondjuk, a szlovén közösség is. Köszönöm szépen!

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, hogy van-e további hozzászólás vagy kérdés. *(Senki sem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, köszönöm a mértéktartását annak, aki nem szólt még hozzá. Tudom, hogy nem azért, mert ne lenne mit mondani és kérdezni, de bízom benne, hogy a továbbiakban még rengeteg alkalom lesz erre. Akkor megadnám a szót előbb ombudsmanjelölt úrnak a válaszokra.

Válaszok

DR. JUHÁSZ IMRE biztosjelölt: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm a kérdéseket. Egy részükben átfedés van ombudsmanhelyettes-jelölt asszonnyal, úgyhogy majd át fogom neki is adni a szót ezekben a kérdésekben.

Általánosságban még annyit mondanék talán, ami talán az összes magyarországi nemzetiséget érinti, és ombudsmanhelyettes-jelölt asszony is utalt arra, hogy milyen tudományos irányokban mutatta eddig meg magát. Ez nekem egy nagyon komoly elképzelésem, hogy az ombudsmani hivatal egy komoly tudományos műhelyként is dolgozzon majd a jövőben. Ehhez nyilván külső szakemberek is kellenek, akik az egyetemi világból, a tudomány világából jönnek majd. Ilyen beszélgetéseket már folytattam is olyanokkal, akik ebben szívesen segítenek. Nyilván az ombudsmanhelyettes-jelölt asszonynak is vannak ilyen kapcsolatai. Nincs folyóirata jelen pillanatban az ombudsmani hivatalnak, és komoly elszánás van bennem e tekintetben is. Egyébként annak idején a Független Rendészeti Panasztestületnek elnökségem alatt volt egy Rendészet és Emberi Jogok című folyóirata, ami így három és fél évet élt, aztán csendesen kimúlt a távozásom után, de azt gondolom, hogy ezekre az alapokra helyezkedve ezen lehet emelni, és így természetesen szükség lesz arra is, hogy a magyarországi nemzetiségek is a tudomány oldalán is bemutatkozzanak.

A görög szószóló úr kérdésére csak általánosságban tudok, nyilván, annyit mondani, hogy természetesen az ombudsmannak is figyelnie kell azt, hogy egy strasbourgi ítélet nyomán megtörténnek-e azok az intézkedések, amelyek mondjuk következnek abból a strasbourgi ítéletből, de azért ennek megvan a mechanizmusa, tehát elvileg a magyar jogrendszer számol ezzel, hogy lehetnek a strasbourgi bíróságon olyan döntések, amelyek, mondjuk, nem teljesen azonosak a magyar bírósági szervezetben tapasztalt döntési iránnyal. És akkor mi a teendő? Tehát azt gondolom, hogy ez jogilag rendezve van, de nyilván, utánkövetési jelleggel, ezeket a hivatalnak figyelnie kell, és figyelni is fogjuk, és ha szükséges, akkor nyilvánvalóan a hatáskörök mentén ebben lehet lépni.

Örülök, hogy többen mondták, hogy otthon érzik magukat, és ez egybeesik a helyettesjelölt asszony krédójával is, és annak is, hogy ennek ellenére nyilvánvalóan teendő mindig van, én is úgy gondolom. Tehát az emberi jogok világa olyan, hogy soha nem lehet hátradőlni azzal, hogy kész vagyunk, és akkor most már nem kell csinálni semmit. Tehát mindig van, egyrészt, ugye, az életünk is komoly fejlődéseken megy keresztül, és a digitalizáció és az ezzel kapcsolatos kérdések is nyilván felvetnek emberi jogi kérdéseket, de az orvostudomány is, lásd klónozás, vagy bármi hasonló dolog, úgyhogy itt vannak új kihívások.

Az más kérdés, hogy az nem jó irány, szerintem, hogyha - most már talán a negyedik generációnál tartunk az emberi jogok vonatkozásában - ez a negyedik generációs jogcsoport úgy alakul ki, hogy egyik nap még nem volt, a másik nap meg mondjuk valamelyik bíróság döntésében megjelenik mint önálló és védendő emberi jog. Tehát azért a bírói gyakorlatnak az ilyenfajta reakciója általában nem általánosságban tiltható, de ennek az arányait és ennek a mennyiségét jelentősen vissza kell fogni. Magyarul, a döntés legyen, mondjuk, az emberi jogi egyezményt aláíró tagállamoknál, hogy milyen protokollokkal, módosító jegyzőkönyvekkel, bármivel izmosítják a meglévő anyagot. Én ennek vagyok a híve. Tehát, amit a jurisztokrácia uralként szoktak leírni, nem vagyok nagyon nagy támogatója ennek, viszont nyilván, hogy akkor megvan a feladata a részes államoknak is az ilyen nemzetközi egyezményekben, hogy kövessék a világ változásait. Én ezt mindenképpen fogom pártolni és kezdeményezni.

A választási rendszerrel kapcsolatban, képviselő, oktatás kérdése. Ugye, a horvát szószóló említette. Azt kell mondjam, hogy van egy általános probléma. Nyilván az oktatás, mint olyan, ezer gonddal néz szembe, a bölcsődétől a felsőoktatásig. Van, amelyikben van tapasztalatunk akár gyermekeink iskoláztatása, akár a munkánk kapcsán. Tehát mindenki látja, hogy vannak sürgős teendők is, és ez nyilván így van a nemzetiségek oktatásában is. Tehát van egy 8 fős szabály. Nyilvánvaló, a lényeg az, hogy megmaradhasson az adott településen, mondjuk, az iskola vagy az osztály, és azt gondolom, hogy a szabályokat is eszerint kell kialakítani.

Tehát nyilván egyfajta rugalmasság mindig lehet a rendszerben, de én alapvetően azért a formál jogi oldalt ebből a szempontból előnyben részesíteném, és azt gondolom, hogy az ombudsmannak és helyettesének az a dolga, hogy akkor ebbe a rugalmasabb irányba vigye el a jogalkotót, és próbálja meggyőzni, és ha van erre jogi keret, akkor sokkal megnyugtatóbb, ha ezek így történnek.

A változások együttműködést igényelnek, ezt már szlovák képviselő szavaiból vettem ki. Azt gondolom, hogy a magam nevében mindenképpen megígérhetem, hogy támogatni fogom azt, hogy ezekben a kérdésekben valóságos együttműködés legyen, beleértve konzultációkat a teendő lépéseket illetően, vagy akár tényleg ezeket a tudományos műhelyeket is ide tudnám majd remélhetőleg sorolni, ahol szó kerülhet ezekről a kérdésekről, és aztán tovább csatornázódhat a megfelelő irányokba.

Köszönöm a szlovén szószóló asszonynak is, hogy úgy látja, hogy nemzeti közössége otthon érzi magát Magyarországon. Remélem, ez mindenkivel kapcsolatosan így van, és önnek is csak azt tudom mondani, hogy ezt a jó partneri viszonyt tartsuk fenn és fejlesszük. Elnök úrnak visszaadom a szót, és remélhetőleg biztoshelyettes asszony is tud majd válaszolni.

ELNÖK: Köszönöm szépen biztoshelyesjelölt úr válaszait, és átadnám helyettesjelölt asszonynak a szót.

DR. GYENEY LAURA ZSUZSANNA biztoshelyettes-jelölt: Köszönöm szépen, elnök úr. Csak nagyon röviden, a szűk időkeretre tekintettel. Nagyon szépen

köszönjük a megelőlegezett bizalmat. Talán nem probléma, ha biztosjelölt úr nevében is köszönetet mondok. Személyesen nagyon jól esett, hogy visszacsengtek a soraim a hozzászólásokban. Természetes, hogy a már korábban megindult szoros együttműködést igyekszünk még szorosabbra fűzni a nemzetiségekkel, és a hagyományokat megőrizzük és ápoljuk, gondozzuk őket.

Ami az anyanyelvi kérdést illeti, illetve az oktatási kérdést egészen pontosan, mert az anyanyelvi oktatás, úgy érzem, hogy egy súlyponti kérdés a megmaradásban, az identitás megőrzésében, a továbbadásban. Én úgy látom, hogy a nyelvvesztés folyamata valóban egy komoly probléma, amellyel mindenképpen foglalkoznunk kell, és amelyben központi szerepet tölt be az anyanyelvi oktatás kérdése. Itt kiemelnék egyetlen intézményt, a nemzetiségpedagógus-képzés intézményét, ahol komoly előrelépések történtek, és bízunk benne, hogy a jövőben ezt tovább tudjuk fejleszteni. Nagyon szépen köszönöm még egyszer a kedves hozzászólásokat, és tisztelt elnök úrnak visszaadnám a szót.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Mielőtt a határozathozatalra kerülne sor, hadd tegyek két rövid megjegyzést. Egyrészt nagyon örülök ombudsmanjelölt úr azon kijelentésének, amelyben felhívta a figyelmet annak a ténynek a fontosságára, hogy a határon túli magyarság szempontjából is milyen jelentősége van annak, hogy a Magyarországon élő nemzetiségekkel egy valóban olyan nemzetiségpolitika menjen Magyarországon, amellyel a magyarországi nemzetiségek boldogulnak, hiszen akkor van Magyarországnak is joga, főleg erkölcsileg is joga a méltán igényelt nemzetiségi támogatásokra és jogokra a határon túli magyarság szempontjából. Ezért a sorsunk szorosan összefügg.

A másik, amit szeretnék még mondani, hogy kérem, hogy leendő helyettes asszonynak minden lehetőséget biztosítson, és támogassa, ha már ilyen a szabályozás, hogy nem önálló nemzetiségi ombudsmani hivatal van. Helyettes asszonynak pedig azt kívánom mindannyiunk közös érdekében, hogy ha 12 év múlva majd a záró búcsúülésre ülünk le, akkor azt körülbelül hasonló szeretettel tehessük meg, mint ahogy ezt múlt héten megtapasztaltam. Ez nyilván nekünk, magyarországi nemzetiségeknek - és ezt nemcsak a bizottság, hanem valamennyi magyarországi nemzetiség nevében és elnöke nevében is mondhatom - elemi érdekünk, hogy minden támogatást az önök munkájához megadjunk, hiszen csak közösen tudunk Magyarországon a magyarországi nemzetiségeknek egy olyan élethelyzetet teremteni, amely, azt gondolom, minden nemzetiséget megillet. Elnézést ezért a rövid kis közbevetésért!

Határozathozatalok

Visszatérve, tehát most a határozathozatalokra kerül sor

Elsőként kérdezem a bizottság tagjait, támogatják-e dr. Juhász Imre úr alapvető jogok biztosává történő megválasztását. Aki igen, az kérem, hogy kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm.

Megállapítom, hogy tartózkodás és ellenszavazat nélkül a bizottság a javaslatot 12 egyhangú igen szavazattal elfogadta.

Kérdezem a bizottság tagjait, hogy támogatják-e dr. Gyeney Laura Zsuzsanna asszony, az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesévé történő megválasztását. Aki igen, az kérem, hogy kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm.

Megállapítom, hogy tartózkodás és ellenszavazat nélkül a javaslatot a bizottság 12 egyhangú igen szavazattal támogatta.

Engedjék meg, hogy mindannyiunk nevében még egyszer nagy szeretettel gratuláljak a bizottsági támogatáshoz, és reményeim szerint majd a további támogatáshoz is. Ahogy említettem, a magunk részéről minden támogatást meg fogunk adni. Tudom, hogy időnként szókimondónak kell lenni. Ez a munka nem lesz konfliktusoktól mentes, mert néha el kell menni a falig, ameddig lehet, néha egy kicsit túl is, de ez soha nem tévesztendő össze azzal, hogy mindig, minden szempontból önöket támogatni fogjuk, és ezt kérjük viszont is.

Még egy mondatot. Azzal együtt, hogy úgy érzem, a bizottság nagyjából megoldotta a feladatát, kezdeményezni fogom a házelnök úrnál, hogy az ombudsmani mandátumok jelölésére vonatkozóan a jelenlegi szabályozást tekintsük át, és szüntessük meg a keresztmandátum kapcsán ennek a nem teljesen életszerű gyakorlatát, ami jelenleg van. Azt gondolom, hogy úgy az ombudsmani hivatalok és funkciók, mint a Magyarországon élő nemzetiségek szempontjából is megérdemlik a megfelelő eljárást, hiszen hatévenként egyszer, azt gondolom, illene elegendő időt és lehetőséget biztosítani a meghallgatásokra, a kinevezésekre és a jelölésekre is, de most nem ez a napirend. Nagyon szépen köszönöm.

Néhány perc technikai szünet... *(Jelzésre:)* Előtte visszaadnám a szót ombudsmanjelölt úrnak.

DR. JUHÁSZ IMRE biztosjelölt: Igen, talán ombudsmanhelyettes-jelölt asszony nevében is csak szeretném megköszönni ezt a megelőlegezett bizalmat. Igyekezünk azokat a vállalásokat, amelyeket itt is tettünk - és nyilván fog az élet hozni újakat is - teljesíteni annak érdekében, hogy a magyarországi nemzetiségek valóban otthon érezzék magukat. Továbbra is.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor néhány perc szünetet rendelnék el, amíg a jelölt úr és asszony elhagyják a helyiséget, utána folytatnánk az ülést.

(Szünet: 9.21 - 9.24)

Kérem a bizottság tagjait, hogy foglaljatok helyet, hogy folytathassuk és befejezhessük az ülést.

Egyebek

Második napirendi pontunk az egyebek. Mielőtt rátérnénk, köszönöm szépen mindenkinek az együttműködését, hogy le tudtuk zárni viszonylag rövid idő alatt az első napirendi pontunkat. Nem volt egy egyszerű helyzet, majd még fogunk beszélni arról, amit jeleztem, hogy itt az ezzel kapcsolatos törvénymódosítás-kezdeményezéseket meg kell majd tgyük a jövőre vonatkozóan.

Az egyebekben két dolgot említenék. Az egyik, hogy október 9-én, csütörtökön 10 órától lesz a harmadik nemzetiségi ösztöndíjas pedagógusok találkozója a felsőházi teremben. Mindenkinek elvileg küldtünk meghívót, remélem, hogy gyakorlatban is mindenki megkapta. Mivel regisztrálni kell, kérem, hogy mindenki, aki részt kíván venni - remélem minél többen - regisztráljon!

A másik pedig: azt kérem, hogy még egy-két percre maradjatok majd az ülés hivatalos befejezése után egy informális rövid megbeszélésre. Nekem egyebekben nincs más mondanivalóm.

Kérdezem, hogy van-e valakinek egyebekben még észrevétele, megjegyzése, tájékoztatnivalója. *(Senki sem jelentkezik.)*

Az ülés berekesztése

Ha nincs, akkor köszönöm szépen mindenkinek a mai korai kelést, az együttműködést, és ezzel a második napirendi pontot, valamint az ülést is berekesztem.

(Az ülés befejezésének időpontja: 9 óra 26 perc)

Ritter Imre
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Horváth Éva Szilvia és Barna Beáta